

**ШКОЛСКИ ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ОСМИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ
ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА**

Назив предмета: ЛИКОВНА КУЛТУРА

Укупан фонд часова: 34

Недељни фонд часова: 1

Уџбеник: Милан Андрић, *Ликовна култура 8, уџбеник за 8. Разред*, Архикњига 2021.

Кључни појмови: годишњи план и програм, циљ наставе ликовне културе, задаци, наставне методе, наставна средства, међупредметне компетенције, исходи наставе ликовне културе за осми разред, стандарди наставе ликовне културе, провера постигнућа ученика, праћење и вредновање, план рада према наставним јединицама.

Циљ наставе и учења **ликовне културе** је да се ученик развијајући стваралачко и креативно мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и решавање проблема и да изграђује позитиван однос према уметничком наслеђу и културној баштини свог и других народа.

НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
дијалoшка метода монолошка метода показивачка метода комбиноване методе методе асоцијативног мишљења демонстративне методе проблемска и откривачка метода	уџбеник израда наставних средстава(шеме, панои, илустрације) рачунар, пројектор, презентације

ОБЛАСТ/ ТЕМА/ МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	ОСТАЛИ ЧАСОВИ	УКУПНО
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	КОМПОЗИЦИЈА	4	5	4	4	2	4	3				11	15	26

2.	НАСЛЕЂЕ							1	3			3	1	4
3.	КОМУНИКАЦИЈА									4		1	3	4
УКУПНО												17	17	34

Р. БР.	ОБЛАСТ/ТЕМА/МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА	ИСХОДИ
1.	КОМПОЗИЦИЈА	Рад с подацима и информацијама Решавање проблема Сарадња Компетенција за учење Естетичка компетенција Комуникација Одговоран однос према околини		– бира одговарајући прибор, материјал, технику, уређај и апликативни програм за изражавање идеја, имагинације, емоција, ставова и порука; – користи разноврсне податке и информације као подстицај за стваралачки рад; – примењује знања о елементима и принципима компоновања у стваралачком раду и свакодневном животу; – користи, сам или у сарадњи са другима, одабране изворе, податке и

				<p>информације као подстицај за стваралачки рад;</p> <ul style="list-style-type: none"> – представи своје и радове других, кратко, аргументовано и афирмативно; – користи одабране информације као подстицај за стваралачки рад опише свој рад, естетски доживљај простора, дизајна и уметничких дела
2.	НАСЛЕЂЕ	<ul style="list-style-type: none"> -Компетенција за целоживотно учење, -комуникација, -рад са подацима и информацијама, -дигитална компетенција, решавање проблема, -вештина сарадње, -вештина за живот у демократском друштву, -брига за здравље, -еколошка компетенција, -естетска компетенција, -предузетничка компетенција 		<ul style="list-style-type: none"> – разговара о одабраним идејама, темама или мотивима у уметничким остварењима различитих епоха свога краја – прави, самостално или у тиму, презентације о одабраним темама повезујући кључне текстуалне податке и визуелне информације – разговара о одабраним идејама, темама или мотивима у уметничким остварењима различитих епоха свога краја – прави, самостално или у тиму, презентације о одабраним темама повезујући кључне текстуалне податке и визуелне информације

3.	КОМУНИКАЦИЈА	<ul style="list-style-type: none"> -Компетенција за целоживотно учење, -комуникација, -рад са подацима и информацијама, -дигитална компетенција, решавање проблема, -вештина сарадње, -вештина за живот у демократском друштву, -брига за здравље, -еколошка компетенција, -естетска компетенција, -предузетничка компетенција 		<ul style="list-style-type: none"> – идентификује теме у одабраним уметничким делима и циљеве једноставних визуелних порука – изрази своје замисли и позитивне поруке одабраном ликовном техником – разговара о одабраним идејама, темама или мотивима у уметничким остварењима различитих култура и епоха – учествује у заједничком креативном раду који обједињује различите уметности и/или уметност и технологију;
----	---------------------	---	--	--

ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	НАЧИНИ ОСТВАРИВАЊА/ ПОСТУПЦИ
КОМПОЗИЦИЈА	<p>На очигледним примерима из свакодневног живота и уметности потребно је објаснити принципе: ритам, контраст, доминанту, градацију, равнотежу, јединство и хармонију. Начин остваривања бира наставник. Могуће је кратко објаснити све принципе на једном часу (уз презентацију), па у току године постепено, кроз разговор и разноврсне проблемске задатке, омогућити услове да ученици развијају знања у складу са својим потребама, интересовањима и способностима. Могуће је и разматрати у току године један по један принцип (почев од оних који су ученицима непознати), па на крају школске године сумирати научено. Заинтересованим и напредним ученицима се може указати на то да, осим наведених, постоје и други принципи. На пример, у фотографији је важан принцип трећина (rule of thirds), у графичком дизајну принцип беле позадине (white space)... Ученицима који желе да науче више потребно је дати</p>

	<p>смернице за истраживање на интернету (адресе или кључне речи) и договорити са сваким учеником пројектни задатак који ће радити самостално, код куће.</p>
<p>НАСЛЕЂЕ</p>	<p>Говорити о томе шта је креативност, а шта иновативност, колико је за ученике значајно да развијају стваралачко мишљење (које им је неопходно у бројним животним ситуацијама), као и о томе да иновативне идеје и остварења понекад неће одмах бити прихваћени. Као пример се може навести прича о непријатељској реакцији критичара, неких колега и публике када су први пут видели радове импресиониста и о увредама упућених уметницима. Ученицима се могу показати најпознатија дела импресиониста и поставити питање да ли та дела у њима изазивају презир, бес, мржњу... и зашто (да или не), као и шта мисле, зашто је јавност у 19. веку тако негативно реаговала на иновације. Ученици могу да упореде једно дело уметника који је био цењен у то време (на пример, Енгр) и дела импресиониста, да покушају сами да открију шта је тачно скандализовало публику. Може се разговарати и о томе на који начин ученици прихватају оштру критику или увреде, а на који начин су реаговали уметници који су касније постали славни, као и како би могли пристојно да кажу да им се неко дело не свиђа. Потребно је разговарати и о томе шта за ученике значи оригиналност, колико је оригиналност важна, у којој мери можемо да будемо оригинални, у којим случајевима је оригиналност позитивно прихваћена, а у којим не. Такође, шта је у уметности омаж, а шта плагијат... Свака одабрана тема за разговор може да буде и повод за истраживање и стварање. Наставник треба повремено да прати како се развијају нове образовне технологије. На пример, америчка компанија Triseum развија образовне игрице помоћу којих ученици и студенти могу да уче о уметницима и уметничким делима истовремено развијајући компетенције (називи првих игрица су: ARTé: Mecenas, ARTé: Lumiere, ARTé: Hemut).</p>
<p>КОМУНИКАЦИЈА</p>	<p>Ученицима је потребно понудити мотивационе садржаје и могућност да одаберу пројекте који их занимају, да ученици самостално, у паровима или тимовима одрже час својим вршњацима. Наставник треба да постави захтев да тај час буде занимљив, да „наставник“ заинтересује вршњаке за тему, да припреми кратку презентацију и питања која подстичу на размишљање и разговор, на даље истраживање... Налози за ученике не треба да буду презахтевни, али не треба ни да се сведу на забаву. На пример, један тимски пројекат може да обухвати истраживање европске моде у периоду од почетка двадесетог века до Првог светског рата и нацрт свечане одеће (превођење неких карактеристичних елемената у савремену одећу). Истовремено, од ученика се може тражити да креирају кратку презентацију о духу тог времена (начину живота, архитектури, намештају, познатим уметницима и уметничким делима...). Други тимови могу да раде исти пројекат, али да истражују неко друго време или да истражују другу тему и реализују другачији рад (на пример, прилог за школски часопис). Ако ученици желе да сазнају више о стрипу, као мотивациони садржај може се понудити прича о популарности стрипа данас, филмовима снимљеним према стриповима, о основним карактеристикама америчке, јапанске и француско - белгијске школе, о српском стрипу, апликативним програмима за цртање стрипова... Ученици могу да осмисле карактер/карактере и да нацртају траку или таблу стрипа (за стрип у наставцима). Уколико их занимају графити и мурали, може се указати на интернет страницу Google Street Art project. један део школског простора може у потпуности да промени изглед за потребе школских прослава помоћу интерактивних инсталација (наставник може пронаћи идеје за пројекат и мотивационе садржаје ако у претраживач унесе: Interactive Art Installations, Nike Flyknit Collective installation, Jelly Swarm by Tangible Interaction, Scattered Crowd by William Forsythe, Patrick Nadeau Rainforest installation)</p>

МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ (континуирано током целе године):

- историја (развој уметничких технологија, историја уметности 20. века)
- биологија ( )
- математика (пропорције)
- физика (спектар боја)
- информатика и рачунарство (РГБ систем, цртање на рачунару, Microsoft power point)
- техника и технологија (занати)
- српски језик (књижевност, правопис и језичка култура)
- музичка култура ( )

ПРОВЕРА ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА У ТОКУ ГОДИНЕ

У складу са **Упутством за формативно и сумативно оцењивање (Службени гласник РС, бр. 81/2020)** дати су начини провере постигнућа и оцењивање ученика. Провера постигнућа и оцењивање ученика врши се усменим и писаним путем. Праћење постигнућа ученика врши се на свим редовним часовима, у различитим облицима рада (тимски рад, фронтални рад, индивидуални рад, кооперативно учење, истраживачки рад...), кроз самостално излагање, слушање туђих и изношење својих ставова, иницијативност, ангажовање, аргументовано учешће у дискусији.

ЕЛЕМЕНТИ ОЦЕНЕ:

А) Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда и исхода:

- вештине ликовног изражавања и разумевање,
- примена и вредновање научених поступака и процедура;
- рад са различитим врстама ликовних материјала и
- рад на различитим врстама ликовних задатака;
- уметничко изражавање;
- вештине, руковање прибором, алатом и технологијама и
- извођење радних задатака.

Б) Ангажовање у настави и самосталност у раду:

- одговоран однос према раду и постављеним задацима,
- исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање,

-активно учествовање у настави, сарадњу са другима

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА:

- ученик који остварује веома значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и већину захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену **одличан (5)**;

- ученик који остварује значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално, испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и део захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа уз мању помоћ наставника, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену **врло добар (4)**;

- ученик који остварује напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и већи део на средњем нивоу посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, добија оцену **добар (3)**;

-ученик који остварује минималан напредак у савладавању програма предмета и испуњавања уз помоћ наставника захтеве који су утврђени у већем делу основног нивоа постигнућа, односно захтеве који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа и, добија оцену **довољан (2)**;

-ученик који не показује способност репродукције и примене и чија знања нису ни на нивоу препознавања, не изводи закључке, критички не расуђује и не показује интересовање за учешће, добија оцену **недовољан (1)**

Поступак праћења оцењивања и инструменти за праћење напредовања:

- **Формативно оцењивање:** свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску наставника током целе године;

РЕДОВНЕ АКТИВНОСТИ

Усмени одговор: Оцењивање усменог излагања врши се по потреби, или жељи ученика. Оцена се може формирати и приликом обнављања, или утврђивања градива.

Писмени рад: Односи се на писање естетских анализа одабраних уметничких дела, као и приликом утврђивања градива одређене наставне целине. Организује се према потреби.

Практичан ликовни задатак: Најчешћа је врста активности ученика. Може се реализовати кроз два начина:

Тематски рад

Односи се на ликовно изражавање задатом, или одабраном ликовном техником на, такође, задату, или одабрану ликовну тему. Тематски рад је еквивалентан писменом задатку из српског језика и осталих предмета. Оцена се евидентира у дневнику, непосредно по реализацији. У тематске радове спадају: 1. рад на почетку школске године, када ученици имају слободан избор теме, као и врсте технике којом желе да се ликовно изразе, 2. рад поводом обележавања Савиндана, 3. рад поводом обележавања Дана школе, 4. рад планиран да ученици/е покажу степен постигнућа у вези са кључним областима и очекиваним исходима, планираним за одређени узраст.

Према потребама наставног процеса, могућа је реализација и већег броја тематских радова, али су они, у том случају, углавном, дати као могућност избора ученика, а не као обавезна категорија.

Ликовне вежбе

Свака вежба се оцењује, али се оцена уписује у дневник тек након више таквих активности.

Напомена: Ради стицања одговорног односа према обавезама и раду у школи и будућем животу, сваки практичан задатак има одређени рок за реализацију. Реализован у предвиђеном року он се вреднује на основу:

- Степена завршености, према узрастним критеријумима и на основу планираних исхода.
- Повезивања свих делова рада у јединствену, смислену, целину.
- Оригиналности ликовног израза

Након предвиђеног рока за реализацију практичног ликовног задатка, ученику се оцена смањује за један степен од постигнућа које је остварио. Рок за реализацију се може продужити најдаље за две недеље, након тога, практичан ликовни задатак се вреднује недовољним постигнућем. (Ово се не односи на ученике који су оправдано одсуствовали из школе, или су, на било који начин, спречени да практично раде на часу)

Групни рад: Сарадња у групи. Прати се степен знања и активности свих чланова групе појединачно, као и квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада група. Реализује се по потреби.

Материјал потребан за ликовно изражавање: Бележи се на сваком часу да ли ученик има претходно договорени материјал за рад.

Активност ученика: на часовима се прати и евидентира на сваком часу. Општи утисци и закључци се уписују кроз формативне оцене, а сумативно по једном за свако тромесечје.

СЛОБОДНЕ АКТИВНОСТИ

Бодовање активности везаних за посете културним догађајима : Усмени извештај о посети галерији, музеју, позоришту или другој културној манифестацији поткрепљен доказима (краћим рефератом у свесци, каталогом, фотографијама...), уз смислено излагање доноси ученику **15 бодова**. (30 сакупљених бодова доносе ученику оцену 5 у дневнику)

Бодовање активности везаних за спремљена предавања ученика о одабраним ликовним техникама, или уметницима: Свако коректно предавање (изведено пред одељењем) ученику доноси **15 бодова**. Урађена презентација (приказана преко пројектора, или у виду паноа), која прати предавање, доноси ученику још **15 бодова**. (30 сакупљених бодова доносе ученику оцену 5 у дневнику)

Свеска за Ликовну културу: Уколико има потпун садржај наставних јединица уз визуелно уобличавање садржаја (оцена 5). Потпун садржај наставних јединица без визуелног уобличавања садржаја (оцена 4). Свеске са непотпуним садржајем се не узимају у разматрање. Свеска се вреднује на крају наставне године по жељи ученика (није обавезна)

Практични ликовни радови, или скице, које је ученик/ца радио/ла ван школе и мимо наставних јединица обрађених на часовима: Овакви радови се, такође, бодују. Рад, или група радова, на једном часу се могу вредновати са највише 30 бодова, а што ученику доноси оцену 5 у дневнику.

-Јављању на часовима (учесталост и активност по месецима)

-Успешности у групном раду, раду у пару (ангажовање, продукти)

-Учешћу на такмичењима, ликовним конкурсима.

-Посета културно-историјским институцијама и догађајима

-Несебичном пружању помоћи другим ученицима

-Израда паноа, ППТ, различитих врста излагања

Напомена: Све измене у оквиру годишњег плана биће евидентирани у месечним плановима рада.

Напомена: Наставници ће по потреби прилагодити рад потребама ученика у сваком одељењу, посебно оних који иду по ИОП-у и индивидуализацији.

Неки од препоручених начина прилагођавања програма наставе и учења ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања,)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем

Ликовна секција

У оквиру овог предмета организоваће се рад ликовне секције са фондом од 36 часова на годишњем, односно једног часа на недељном нивоу. Секција ће бити организована за ученике од V- VIII разреда који исказују интересовање и поседују одређене вештине и таленат за рад у ликовној уметности. У раду секције биће приређене изложбе ученичких радова поводом Дана школе и других значајнијих датума. Ученици ће учествовати на наградним конкурсима, посетити изложбе у Градској галерији и Јокановића кућу. Радиће на естетском уређењу школског простора и неким другим садржајима који буду договорени са њима на почетку сваке школске године. Детаљан план рада секције биће у годишњем плану рада школе.